

Perspectief en werkelijkheid

Netflix op de planken, theatergebeurtenis van het jaar, toneel op de huid van de tijd. *The Nation* is het allemaal, vijf uur lang.

JACOB HAAGSMA

Een Netflix-serie op het toneel: het is een handzame kreet, met een kern van waarheid. Het Nationale Theater brengt *The Nation* als een bingewatch-sessie. Zes afleveringen achter elkaar, elk met hun eigen vorm, hun eigen locatie en vooral: hun eigen spanningsopbouw.

„Het is geen televisie-op-toneel”, zegt Antoinette Jelgersma, die drie rollen speelt in deze theatermarathon. „Het is het mechanisme van zo'n serie, waardoor je benieuwd bent hoe het verder gaat.” Eigenlijk gaat dat mechanisme, met cliffhangers en al, ook al terug op de aloude, bijna uitgestorven literaire vorm van het feuilleton: een roman in dagelijkse of wekelijkse afleveringen, groot in de negentiende eeuw. Maar, zegt Jelgersma, schrijver en regisseur Eric de Vroedt was wel geïnspireerd door de spraakmakende serie *The Wire*, over misdaad en drugs in Baltimore.

The Nation heeft de Haagse Schilderswijk als voornaamste plaats van handeling. Het verhaal draait om het lot van een verdwenen jongetje, zoon van een Bosnische moslimstrijder en een vrouw uit Mali, en opgevoed door een pleeggezin. Daaromheen zijn behendig meerdere lijnen gesponnen: de halfbroer van het jongetje die wel of niet met diens verdwijning te maken heeft en wel of niet aan het radicaliseren is geslagen, politici die de gang van zaken naar hun hand proberen te zetten, de media die ook weer met de boel op de loep gaan.



Ophef in *The Nation*. FOTO SANNE PEPPER

De lijn van de radicaliserende moslimzoon is in deze tijd, en zeker met die Schilderswijk als achtergrond, wel een brisante. „Maar of dat echt zo is, of hij echt radicaliseert, is helemaal de vraag”, zegt Jelgersma. „Dat blijft in het midden.”

Jelgersma speelt de pleegmoeder van deze halfbroers, en in die rol gaat ze ver in haar begrip voor het geloof en de denkbeelden van deze pleegzoon. Een voorbeeld, en Jelgersma hoopt dat ze er niet te veel mee verklapt: hij moet zich van haar personage toch kunnen verdiepen in zijn geloof en in de Koran.

„Je kunt zien dat het stuk heel goed geschreven is”, zegt ze daarover. „Je krijgt allerlei perspectieven op die kwestie, wel tien. Allemaal verschillende blikken op de werkelijkheid. Is deze Damir echt aan het radicaliseren? En heeft hij te maken

‘De schrijver zegt: kijk goed, neem goed waar’

met de verdwijning van zijn halfbroertje? Wie dan wel? Mensen projecteren hun eigen werkelijkheid op de ander. Maar de werkelijkheid gaat toch haar eigen weg.”

Dat komt wel in orde in het laatste deel, maar tot die tijd blijft het spannend. „Het verhaal neemt steeds een andere wending, dat is het spannende eraan. Je kunt heel gemakkelijk partij kiezen voor de verkeerde.” Over partijen gesproken: we zien ook een politicus in de weer van een partij aan de populistische rechter-

zijde van het front, die wel weg weet met zulk soort werkelijkheden.

Jelgersma: „Je kunt de werkelijkheid gemakkelijk verdraaien, zodat ie in je straatje te pas komt. Dat laat Eric de Vroedt in dit stuk heel goed zien. Hij schudt ons wakker, hij zegt: kijk goed, neem goed waar.” In de voorbereiding voor *The Nation* kregen de acteurs de nodige boeken en krantenartikelen te lezen, en ze keken zelf rond in de Schilderswijk. Jelgersma las het boek *Ik was een van hen*, waarin arabist Maarten Zeegers in deze wijk ‘undercover’ gaat als moslim, en een nietsontziend beeld schetst van de samenleving daar, „maar ik sprak ook mensen die daar heel gelukkig zijn.” Ze zag jonge Marokkanen in de tram die, zonder enige reden maar wel met veel machtsvertoon, extra gecontroleerd werden, „maar ik kan me ook wel weer

in die controleurs verplaatsen. Een pittig dilemma.”

The Nation is inmiddels uitgegroeid tot een waar fenomeen, met louter lovende kritieken. Niet iets wat je voorziet als je druk en in hoog tempo aan het repeteren bent. „Dat komt van buitenaf, dat bepaal ik niet. Als je aan het repeteren bent, kun je alleen zo gemotiveerd mogelijk de hoogste kwaliteit proberen te leveren. Pas gaandeweg merk je: oh, het is eigenlijk heel goed.” En ook heel lang: vijf uur.

Behalve de pleegmoeder speelt Jelgersma nog twee rollen. Raak je daar niet compleet afgepeigerd van? „Behoorlijk op. Ja, dat is een nuanceverschil.”

The Nation door Het Nationale Theater: vanavond, 18 uur, De Harmonie Leeuwarden